

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

18 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Guzun Ion și Catan Liliana,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Căpățînă Ion în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2019, în cauza penală privindu-l pe

*Rusu Vasile Xxxxx, născut la xxxxx,
originar și domiciliat în s. Xxxxx, r-nul Xxxxx.*

Termenul de examinare a cauzei:

- 1. prima instanță: 02.01.2019 – 18.03.2019;*
- 2. instanța de apel: 10.04.2019 – 20.05.2019;*
- 3. instanța de recurs: 05.08.2019 – 18.12.2019;*

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 18 martie 2019, pronunțată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, Rusu Vasile a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității pe termen de 120 (una sută douăzeci) ore, cu aplicarea măsurii preventive, obligația de a nu părăsi țara până la devenirea sentinței definitive și irevocabile. Cerința acuzatorului de stat cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare în mărime de 1862 (o mie optsute șaiszeci și doi) lei, a fost respinsă ca nefondată și neîntemeiată.

2. Pentru a se pronunța sentința, instanța de fond a constatat în fapt că, Rusu Vasile, locuind în sat. Xxxxx, r-nul Xxxxx, împreună cu soția sa Rusu Svetlana, și copii minori Xxxxx Xxxxx, a.n. xxxxx, Xxxxx Xxxxx a.n. xxxxx, sistematic aplică violența fizică și psihică asupra soției sale Rusu Svetlana, care se manifestă prin diverse lovituri peste suprafața corpului și violență psihică manifestată prin injurii, tratament degradant,

alungare din domiciliu, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra ei.

Astfel, la 30.03.2018, în jurul orelor 18:00, Rusu Vasile, fiind în stare de ebrietate alcoolică, la domiciliul situat în sat. Xxxxx, r-nul Xxxxx, având un comportament agresiv față de soția sa, Rusu Svetlana, în prezența copiilor minori Xxxxx Xxxxx și Xxxxx Xxxxx, a inițiat un conflict, în cadrul căruia a numit-o cu cuvinte necenzurate și a agresat-o fizic, aplicându-i o lovitură cu pumnul în regiunea cutiei toracice, cauzându-i dureri fizice, după care a plecat de la domiciliu.

Tot el, în jurul orelor 04:00, data de 31.03.2018, revenind la domiciliu, având din nou un comportament agresiv față de soția Rusu Svetlana, inițiind un conflict, s-a apropiat de ultima, a apucat-o de păr impunând-o să se uite ce face el. Astfel, Rusu Vasile, ținând-o de păr pe soția sa Rusu Svetlana, a ridicat-o din pat și a condus-o în bucătărie, unde a luat de pe masă două farfurii și le-a aruncat jos pe podea, iar pentru a evita alte consecințe, Rusu Svetlana a fost nevoită să părăsească domiciliu împreună cu copii săi minori, fiind intimidată de către soț prin agresiune verbală și fizică, în scop de impunere a controlului personal asupra ei.

Astfel, prin acțiunile sale Rusu Vasile a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 201¹ alin. (1) lit. b) Cod penal, după semnele constitutive ale infracțiunii: *violența în familie și anume acțiunea intenționată, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, manifestată prin izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei.*

3. Împotriva sentinței a declarat apel procurorul în Procuratura raionului Ungheni Gheorghe Guzun, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței contestate în partea soluționării chestiunii cu privire la cheltuielile de judecată și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a încasa din contul inculpatului Rusu Vasile, cheltuielile de judecată în mărime de 1862 lei.

În motivarea apelului, acuzatorul de stat a indicat că, conform prevederilor art. 227 alin. alin. (1) și (3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt cheltuieli suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate.

În conformitate cu art. 229 alin. (1) și (2) din același Cod, cheltuielile judiciare sânt suportate de condamnat sau sânt trecute în contul statului.

În acest sens, acuzatorul de stat a indicat că constatând faptul că, instanța de judecată a stabilit vinovăția inculpatului în totalitate, consideră că, cheltuielile judiciare urmează a fi încasate integral în mărimea solicitată de acuzatorul de stat și anume la efectuarea expertizei judiciare nr. xxxxx din 24.09.2018, acestea constituind 1862 lei (f.d.

58-60).

Cu atât mai mult, suma cheltuielilor judiciare în ce constituie 1862 lei, nu poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanei sub prisma prevederilor art. 229 Cod de procedură penală.

Subsidiar celor invocate supra, acuzarea a remarcat că, efectuarea cheltuielilor de judecată într-o cauză penală este provocată de săvârșirea infracțiunii, care evident impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o, ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind fapta sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat.

Mai mult, prin Legea nr. 316 din 22.12.2017 (publicată în Monitorul Oficial nr.40-47/108 din 09.02.2018), alin. (2) art. 143 din Codul de procedură penală a fost abrogat - prin ce se atestă intenția legiuitorului, de a pune cheltuielile judiciare în sarcina inculpatului.

Cele expuse relevă asupra faptului, că instanța de fond nu a îndeplinit cerințele stipulate în prevederile art. 396, art. 396 și 397 alin. (5) Cod de procedură penală, astfel încât nu a indicat temeiurile care au dus la respingerea solicitării acuzatorului de stat, iar acestea constituie temei de drept pentru declanșarea apelului prevăzut în art. 401 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, deoarece hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, în latura civilă și anume în partea ce ține de respingerea solicitării procurorului de încasare a cheltuielilor de judecată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2019, a fost admis apelul declarat de către procuror, sentința casată parțial, în partea cheltuielilor judiciare, și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

S-a dispus încasarea de la Rusu Vasile în beneficiul statului suma de 1862 (o mie opt sute șazeci și doi) lei cu titlu de cheltuieli judiciare suportate la efectuarea expertizei judiciare.

În rest, celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute.

4.1. Instanța de apel a menționat că, examinând sentința atacată prin prisma motivelor de apel formulate, audiind părțile, cercetând materialele cauzei penale, a considerat necesar de a admite apelul procurorului în Procuratura raionului Ungheni, Gheorghe Guzun și de a casa parțial sentința Judecătoriei Ungheni din 18 martie 2019, privindu-1 pe Rusu Vasile, în partea cheltuielilor de judecată și de a pronunța o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, reieșind din următoarele considerațiuni.

În cadrul ședinței de judecată în instanța de fond inculpatul Rusu Vasile a declarat

personal, prin înscris autentic că, recunoaște necondiționat săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu, solicitând judecarea cauzei penale în baza probelor administrate la faza urmăririi penale (f.d. 120).

Prin încheiere protocolară instanța de fond a admis declarația inculpatului și a dispus judecarea cauzei penale în baza probelor administrate la faza de urmărire penală în temeiul art. 364¹ Cod procedură penală (f.d. 123).

Din textul apelului formulat de acuzatorul de stat, instanța de apel a reținut că legalitatea și temeinicia sentinței este contestată în partea soluționării chestiunii referitor la cheltuielile de judecată, solicitându-se în acest sens încasarea din contul inculpatului a sumei de 1862 lei, pentru perfectarea raportului de expertiză nr. xxxxx din 24.09.2018.

Instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiat apelul declarat de către acuzatorul de stat și care urmează a fi admis, cu încasarea din contul inculpatului Rusu Vasile în contul statului a cheltuielilor de judecată suportate pentru efectuarea Raportului de expertiză nr. xxxxx din 24.09.2018 (f. d. 56-80).

Prin urmare instanța de apel a reține că, la caz a fost efectuat raportul de expertiză judiciară nr. xxxxx din 24.09.2018, costul căruia a constituit 1862 lei (f. d. 56-80).

În acest sens, instanța de apel a reținut ca fiind justificate solicitările procurorului privind încasarea de la inculpatul Rusu Vasile a cheltuielilor judiciare pentru efectuarea expertizei judiciare în sumă de 1862 lei, or, potrivit normelor legale menționate supra cheltuielile judiciare solicitate pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară, urmează a fi trecute în contul inculpatului, deoarece potrivit art. 142 alin. (1) Cod de procedură penală, expertiza se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sânt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii. Posedarea unor asemenea cunoștințe specializate de către persoana care efectuează urmărirea penală sau de către judecător nu exclude necesitatea dispunerii expertizei. Dispunerea expertizei se face, la cererea părților, de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală.

Potrivit Legii nr. 316 din 22.12.2017 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în vigoare din 09.02.2018, au fost operate modificări la art. 143 Cod procedură penală, potrivit cărora aliniatul (2) al articolului 143 Cod procedură penală a fost abrogat. În acest sens, instanța de apel reiterează că, potrivit modificărilor operate prin Legea nr. 316 din 22.12.2017 a fost exclus art. 143 alin. (2) Cod procedură penală, potrivit căruia: plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat, prin urmare normele procedural penale nu prevăd expres achitarea din contul statului a cheltuielilor judiciare, ce constituie cheltuieli legate de

expertiza judiciară.

Așa dar, luând în considerație cele expuse, instanța de apel a ajuns la concluzia de a admite apelul declarat de către procurorul în Procuratura raionului Ungheni, Gheorghe Guzun, a casa parțial sentința Judecătoriei Ungheni din 18 martie 2019 privindu-l pe Rusu Vasile, în partea cheltuielilor de judecată și a pronunța o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care a admite cererea procurorului în Procuratura raionului Ungheni, Gheorghe Guzun, privind încasarea cheltuielilor de judecată în partea cheltuielilor suportate pentru efectuarea Raportului de expertiză judiciară nr. xxxxx din 24.09.2018, în sumă de 1862 lei, în rest, celelalte dispozițiile ale sentinței a se menține, fără modificări.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Căpățînă Ion în numele inculpatului, care solicită casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea sentinței.

În motivarea recursului invocă că, decizia Colegiului penal din 20.05.2019 prin care a fost modificată sentința instanței de fond în partea încasării cheltuielilor judiciare, o consideră ilegală și nefondată.

Ori, instanța de fond corect a menționat că, cerința procurorului privind încasarea de la inculpat a sumei de 1862 lei cu titlu de cheltuieli judiciare, urmează a fi respinse ca fiind nefondată și lipsită de temei juridic, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 227 alin. (1) și alin. (3) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal.

Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate, în conformitate cu prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sânt suportate de condamnat sau sânt trecute în contul statului.

Încasarea cheltuielilor judiciare sunt strict determinate de lege și pot fi încasate doar în cazurile expres! prevăzute de lege.

Astfel, prin prisma normelor de drept evidențiate, instanța de judecată corect a considerat necesar a respinge solicitarea acuzatorului de stat privind încasarea cheltuielilor în mărime de 1862 lei, ori aceste cheltuieli sunt suportate din contul statului, care reieșind din obligațiile pozitive ce țin de desfășurarea unui proces penal urmează să realizeze în mod prompt și eficient acțiunile în vederea descoperirii infracțiunilor și contracarării activității infracționale.

Nu pot fi puse în sarcina inculpatului cheltuielile necesare pentru realizarea acțiunilor ce vin să confirme vinovăția acestuia.

6. La recursul ordinar declarat de către avocatul Căpățînă Ion în numele

inculpatului, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, prin care a manifestat dezacordul cu recursul declarat, indicând că instanța de apel a pronunțat o soluție în conformitate cu modificările operate la art. 143 Cod de procedură penală, prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 316 din 22 decembrie 2017, în vigoare din 09 februarie 2018, potrivit căroră a fost exclusă plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) din contul mijloacelor bugetului de stat.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Însă, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei. Potrivit art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. În corespundere cu art. 418 alin. (1), 338 alin. (2)-(4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată.

Din actele dosarului, rezultă că dispozitivul deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 20 mai 2019 în prezența procurorului, inculpatului Rusu Vasile și a avocatului acestuia, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată (f.d. 147-149), din care rezultă că aceștia au fost înștiințați despre ziua pronunțării deciziei motivate pentru data de 17 iunie 2019 ora 14:00.

Cu toate acestea, instanța de recurs atestă că inculpatul și avocatul acestuia la data stabilită nu s-au prezentat în ședința de judecată, din motive necunoscute. Astfel, decizia instanței de apel a fost pronunțată la 17 iunie 2019, doar în prezența procurorului (f.d. 150).

În atare împrejurări, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel pronunțate la 17 iunie 2019 a expirat la 19 iulie 2019, aceasta fiind și ultima zi de depunere a recursului, pe când avocatul inculpatei a declarat recursul la data de 28 iulie 2019, respectiv cu depășirea termenului de declarare a acestuia.

Colegiul penal menționează că termenul de recurs este absolut și are caracter

imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Astfel, în urma celor menționate supra, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel a expirat la 17 iulie 2019, iar atât inculpatul, cât și avocatul acestuia au avut reala posibilitate de a face cunoștință cu materialele cauzei penale și de a declara recurs în termenul stabilit de lege.

Totodată, Colegiul remarcă acel fapt, că legea procesual-penală nu stabilește alte condiții de calculare a termenului pentru recurs, decât cel prevăzut la art. 422 Cod de procedură penală, și anume de la data pronunțării deciziei.

Având ca reper cele menționate, Colegiul penal conchide, că termenul de 30 zile pentru depunerea recursului ordinar de către avocoatul Căpățînă Ion în numele inculpatului Rusu Vasile, a fost depășit, impunându-se în consecință inadmisibilitatea recursului, ca fiind declarat peste termen.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Căpățînă Ion în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2019, în cauza penală privind-l pe inculpatul **Rusu Vasile Xxxx**, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată integral la **17 ianuarie 2020**.

Președinte:

Diaconu Iurie

Judecători:

Guzun Ion

Catan Liliana